ליקוטי עצות — בטחון

בִּטָּחוֹנָא. בַּטְחָנֵי הַדּוֹר הֵם בְּחִינַת כְּלֵי הַהוֹלָדָה. כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִין סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעוֹרֵר מֵהַשִּׁנָּה עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדִּבּוּר בְּכֹחַ גָּדוֹל. שֶׁאוֹתָן שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהָיוּ כְּאִלְמִים מַמָּשׁ וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר כְּלָל שׁוּם דִּבּוּר שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, נִתְעוֹרְרִין עַכְשָׁו מִשִּׁנָּתָם וּמַתְחִילִים לְדַבֵּר בְּכֹחַ גָּדוֹל. וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר נִתְחַזֵּק הַבִּטָּחוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה נִפְקָדִין עֲקָרוֹת וְזוֹכִין לְיִרְאָה (עֵין יִרְאָה): (לק"א סי' ס' אות ו' ח')

ב. עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּסְתַּכֵּל וְצוֹפֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבוֹטֵחַ בּוֹ, עַל־יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה כְּלִי לְהַשֶּׁפַע, וְזוֹכֶה שֶׁתָּבוֹא לוֹ הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה בְּעֵת וּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ: (לק"א סי' עו)

ג. יֵשׁ כַּמָּה מַעֲלוֹת וּמַדְרֵגוֹת בְּבִטָּחוֹן עַד אֵין סוֹף. וְכָל מִי שֶׁהַשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר יֵשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן יוֹתֵר. וּכְפִי הַבִּטָּחוֹן כֵּן זוֹכֶה לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׂלִים וּלְתַקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם: (לק"א סי' רכ"ה)

ד. יֵשׁ בִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת מִבְטַח בּוֹגֵד. וְעַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הַזִּוּוּגִים דִּקְדֻשָּׁה, נִשְׁבָּר הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה דְּסִטְרָא אַחֲרָא כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר. וְעַל זֶה מְרַמֵּז מַה שֶּׁשּׁוֹבְרִין כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הִתְקַשְּׁרוּת הַשִּׁדּוּכִים (כַּמְבֹאָר בִּפְנִים): (לק"א סי' ס' אות ח')

וּלְבָאֵר הַדָּבָר קְצָת, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַבִּטָּחוֹן הוּא לִבְטֹחַ בַּה' וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב", דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְבַּלְבֵּל מִתּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ מֵחֲמַת דַּאֲגַת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, רַק יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְיִבְטַח בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּפַרְנְסוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאִם אֵינוֹ אוֹחֵז בְּבִטָּחוֹן כָּזֶה, שֶׁיְּסַלֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי, וְרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, עַל כָּל פָּנִים יִקְבַּע עִתִּים לַתּוֹרָה וְיִתְפַּלֵּל בִּזְמַנּוֹ וְכוּ', וְלֹא יִדְאַג וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מֵחֲמַת דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה, רַק יִבְטַח בַּה'. גַּם לְעִנְיַן צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים וּלְהוֹצִיא מָמוֹן עַל עִסְקֵי מִצְוֹות יִהְיֶה לוֹ בִּטָּחוֹן בַּה', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְמַלֵּא מַחְסוֹרוֹ וּבִגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרְכוֹ ה'. וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין מַעֲשָׂיו עוֹלִים יָפֶה כָּרָאוּי, אַל יִפֹּל מֵהַבִּטָּחוֹן מֵחֲמַת זֶה, לוֹמַר מִי אָנֹכִי לִבְטֹחַ וּלְיַשֵּׁעַן בָּה' מֵאַחַר שֶׁהֵרַעוֹתִי אֶת מַעֲשַׂי כָּל כָּךְ. רַק יִבְטַח בְּחַסְדֵּי ה' אֲשֶׁר לֹא תָמְנוּ, וּבְרַחֲמָיו שֶׁאֵינָם כָּלִים, שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו גַּם כֵּן וְיָזוּן וִיפַרְנֵס אוֹתוֹ, כִּי טוֹב ה' לַכֹּל. וְאַל יַטְרִיד עַצְמוֹ בְּדָאֲגוֹת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה מֵחֲמַת קַטְנוּתוֹ בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, רַק יִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן אֵיךְ שֶׁהוּא, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נְתָנָתוּ לַשָּׁמַיִם. זֶה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הוּא בִּטָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עִוָּלָה חַ"וְ, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיזֶה גְּזֵלָה וְרַמָּאוּת, אוֹ לַעֲסֹק בְּזִיּוּפִים וּשְׁקָרִים וְלִסְחֹר בִּסְחוֹרוֹת מְחוּץ לַמְּדִינָה שֶׁאָסְרָה הַמַּלְכוּת, וְלִבְטֹחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילוֹ וְיַעֲזֹר לוֹ לִגְמֹר הָעֵסֶק וְלֹא יִתְוַדַּע הַדָּבָר, זֶהוּ בִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת מִבְטַח בּוֹגֵד, בְּחִינַת: "וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק וְנָלוּז" (ישעיהו ל':י"ב). וּבִטָּחוֹן כָּזֶה הוּא כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר שֶׁאֵין בּוֹ תִּקְוָה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בִּגְדוֹלוֹת מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה, וּמַרְבֶּה לִלְוֹות מִכַּמָּה

אֲנָשִׁים, וּבוֹטֵחַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעְזְרוֹ לִגְמֹר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, גַּם זֶה הוּא בְּחִינַת בִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא. אַדְרַבָּא, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בִּטָּחוֹן חָזָק שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא יִנְהֹג מַשָּׂא וּמַתָּן גָּדוֹל, אַף עַל פִּי כֵן יְפַרְנְסוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי. וְהַמַּשְׂכִּיל יָבִין דְּבָרִים הַרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ, אֵיךְ לִבְרֹחַ מִבִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, וּלְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל: (שם)